

NON-PAPER

LIVRABILELE POST-2020 ALE PARTENERIATULUI ESTIC PENTRU CELE TREI ȚĂRI ASOCIATE UE – GEORGIA, REPUBLICA MOLDOVA ȘI UCRAINA

DATA PUBLICĂRII: 30 OCTOMBRIE 2020

Context

Politica Parteneriatului Estic a Uniunii Europene (*în continuare PaE*), lansată oficial în 2009, a înregistrat mai multe rezultate majore. UE a semnat Acorduri de Asociere, a început să pună în aplicare zone de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare și a lansat regimul de călătorie fără vize cu Georgia, Republica Moldova (în continuare Moldova) și Ucraina. UE a reușit, de asemenea, să ajute aceste țări să își modernizeze economiile, să diversifice fluxurile comerciale, să își îmbunătățească securitatea energetică, să contribuie la consolidarea societății civile și a pluralismului politic în întreaga regiune. Totuși, situația politică, geopolitică și de securitate din regiunea PaE rămâne fragilă și volatilă. Acest lucru este complicat și mai mult de pandemia COVID-19 și de impactul său economic și social. În ciuda acestor provocări, UE a demonstrat angajamentul continuu de a-și aprofunda relația, în special cu cele trei țări partenere din cadrul PaE care pun în aplicare Acorduri de Asociere. Cu toate acestea, consolidarea rezultatelor existente și stabilirea de noi obiective ambițioase pentru o perioadă cuprinsă între 5 și 10 ani necesită un angajament susținut atât din partea UE, cât și de partenerii săi.¹

Având în vedere lecțiile învățate din ultimii 10 ani, considerăm că, pentru următorii 5-10 ani, principalele livrabile ale UE și ale celor trei țări asociate din cadrul PaE vor trebui să avanseze în următoarele direcții prioritare:

- UE ar trebui să folosească ocazia următorului Summit PaE din 2021 pentru a **reconfirma recunoașterea clară a aspirațiilor europene ale celor trei țări asociate**, în conformitate cu articolul 49 din Tratatul privind Uniunea Europeană, care prevede că orice stat european poate solicita să devină membru al UE, cu condiția să respecte standardele UE legate democrație și statul de drept.
- Cele trei țări asociate din cadrul PaE ar trebui să-și consolideze în continuare dialogul strategic cu UE cu privire la politicile și dezvoltările sistemice dorite. **Țările asociate PaE ar trebui să fie invitate la reuniunile Consiliului UE și a grupurilor de lucru ale UE.**
- Consolidarea realizărilor existente ale PaE și **punerea în aplicare pe deplin a Acordurilor de Asociere, precum și integrarea cuprinzătoare a Georgiei, Republicii Moldova și Ucrainei în Piața Unică a UE, în baza celor patru libertăți.**
- Intensificarea eforturilor cu privire la avansarea implementării părții valorice a Acordurilor de Asociere, ce ține de consolidarea **instituțiilor democratice, statului de drept și luptei împotriva corupției în întreaga regiune a PaE, în conformitate cu aspirațiile țărilor asociate;**
- Aprofundarea PaE în domenii de politici care au fost mai puțin acoperite până în prezent, dar care sunt absolut **esențiale pentru viitorul țărilor Parteneriatului Estic, precum securitatea și mediul.**
- UE a venit în anul 2020 cu un răspuns de urgență la pandemia COVID-19 destinat țărilor PaE, în valoare de peste [1 miliard EUR](#) ca parte al pachetului de sprijin al UE „[Echipa Europa](#)”. **UE ar trebui să ia în considerare adoptarea unui Plan de Investiții și Redresare Economică, flexibil, cuprinzător și adaptat la necesitățile țărilor PaE.**

Deși punerea în aplicare a reformelor necesare necesită o voință politică consecventă și puternică a elitelor pro-reformă din țările partenere, rolul UE în sprijinirea acestor reforme este indispensabil, prin oferirea de stimulente pentru liberalizarea comerțului, furnizarea de evaluări a politicilor și legislațiilor naționale și prin sprijinirea creării unor instituții funcționale. **Europeanizarea este un obiectiv strategic comun al UE și al partenerilor estici cu aspirații europene.**

¹ Ucraina, Moldova și Georgia vor fi menționate în continuare ca cele *trei țări Asociate PaE*.

LIVRABILECHEIE POST-2020:**1. Securitatea: O Europă mai puternică și mai geopolitică**

- **Susținem lansarea unui Pact de Securitate al PaE:** o inițiativă care va reuni fonduri și instituții ale UE cu capacitățile statelor membre ale UE care doresc să consolideze cooperarea în materie de securitate cu vecinii UE. O astfel de inițiativă ar fi deschisă doar statelor PaE dispuse și interesate.
- Statele membre ale UE, cu sprijinul instituțiilor UE, pot avansa **programe de consolidare a capacităților, coordonarea structurală a combaterii amenințărilor, acordarea sprijinului tehnic (în special în ceea ce privește sistemul SIGINT transfrontalier) și informațiilor militare, pentru o reformă aprofundată a acestor servicii.**
- **Crearea unei Celule de Sprijin și Coordonare a Informațiilor din Vecinătatea Estică în cadrul SEAE,** care va funcționa atât ca grup care să coordoneze asistența (cum ar fi grupul de sprijin) pentru țările din cadrul PaE, cât și pentru a facilita schimbul operațional de informații între UE și țările PaE. **Crearea birourilor de legătură în domeniul de informații și securitate** în Tbilisi și Chișinău ar fi relevantă.
- Un alt domeniu care are nevoie de atenție sporită este **securitatea cibernetică.** În ultimii ani, toate țările PaE au reformat sau au creat noi instituții de securitate cibernetică (echipe de răspuns la incidentele cibernetice (CERT), departamente de criminalistică cibernetică și departamente specializate din cadrul agențiilor de poliție și de informații). Cu toate acestea, aceste instituții dețin resurse limitate. UE ar trebui să contribuie la consolidarea capacităților și la dezvoltarea cooperării cu aceste instituții. O astfel de cooperare ar putea include **schimbul reciproc de informații și cercetarea amenințărilor cibernetice, asistența în domeniul securizării comunicațiilor guvernamentale și a infrastructurii critice, precum și organizarea exercițiilor cibernetice comune.** În acest sens, salutăm lansarea dialogului [cibernetic UE-Ucraina](#) și solicităm UE să lanseze platforme similare cu Georgia și Moldova.
- **UE ar trebui să își consolideze și să își aprofundeze formatele de dialog în materie de securitate cu Georgia, Moldova și Ucraina.** UE ar trebui să își completeze misiunile PSAC în Georgia și Ucraina cu operațiuni PSAC și să sprijine în continuare Misiunea EUBAM în Moldova și Ucraina. De asemenea, ar trebui lansată o misiune consultativă a UE (EUAM) în Moldova. Acest lucru va stimula imaginea UE ca actor geopolitic autentic, va consolida reziliența și capacitățile de contracarare a riscurilor în cadrul acestor state.
- Deschiderea căii pentru partenerii estici interesați de a colabora în cadrul **Agenției pentru Rețele și Informații a Uniunii Europene (ENISA), precum și sistemului de Alertă Rapidă a UE,** ar putea fi un pas important înainte pentru cooperarea dintre UE și țările PaE interesate.
- Combaterea terorismului este un alt domeniu în care UE și țările din cadrul PaE au interese comune ample. **Prevenirea achiziționării ilicite de arme, muniții și explozivi (în special în zonele de război și în zonele necontrolate), prevenirea transportării ilegale a acestora în străinătate, combaterea finanțării și spălării banilor de către teroriști și alte grupuri armate ilegale este încă o sarcină dificilă pentru statele PaE,** ce necesită dezvoltarea cooperării descrisă mai sus în cadrul Pactului de Securitate al PaE.
- Anumite state PaE sunt în continuare interesate să adere la **Programul European de Cooperare Structurată Permanentă (PESCO).** În acest sens, temeiul juridic al UE ar trebui revizuit pentru a permite partenerilor să adere la program.
- UE și partenerii interesați din cadrul PaE ar putea dezvolta, de asemenea, **o cooperare militară „soft”** – consolidarea educației, a formării, a procedurilor de organizaționale, a planificării militare, a doctrinei, a tacticii, etc. Multe state membre ale UE ar fi dispuse să susțină o astfel de "cooperare soft", dar astfel de eforturi ar putea fi amplificate în mod semnificativ dacă UE ar putea dedica o parte din finanțarea pentru vecinătate unei astfel de cooperări **"soft" în domeniul apărării.** Admiterea ofițerilor din țările PaE în programul militar Erasmus, acordarea finanțării UE pentru ofițerii din țările PaE pentru a studia în academii militare din întreaga UE la diferite etape ale carierei lor, oferind experți pentru revizuirea programelor de educație și formare militară în țările PaE, sunt măsuri care costă relativ puțin.
- **O măsură specifică ar fi ca UE să finanțeze 50 de burse în fiecare an pentru personalul de securitate, apărare, informații sau aplicare a legii, aflat la o etapă intermediară a carierei,** din Georgia, Moldova și Ucraina.
- Lansarea unei platforme comune specializate **de securitate UE-PaE, dedicată combaterii amenințărilor hibride.** UE ar trebui să sprijine partenerii PaE să dezvolte și să pună în aplicare

mecanisme naționale de avertizare timpurie și răspuns rapid la amenințările hibride de securitate.

2. Reziliența în materie de mediu și climă: Pactul Verde pentru Partenerii Estici

- Noul Pact Verde este extrem de relevant atât pentru UE, cât și pentru cele trei state asociate ale PaE. PaE ar trebui să facă parte din această inițiativă și să asigure punerea sa în aplicare cu succes, cu participarea activă a societății civile și a altor actori neguvernamentali.
- UE ar trebui să lanseze și să sprijine o serie de proiecte care să ajute mediul, să sensibilizeze publicul cu privire la preocupările legate de mediu și să sporească vizibilitatea UE. Propunem două astfel de scheme:
 - **Euro-Bicicleta:** în cooperare cu primăriile locale, UE ar putea cofinanța crearea de sisteme de „bike-sharing” în primele 5 cele mai mari orașe ale fiecărui stat PaE. Bicicletele ar putea fi albastre cu stele galbene și ar putea fi un simbol al sprijinului european pentru mobilitatea ecologică și o promovare aproape omniprezentă pentru UE. Desigur, acest lucru ar trebui să fie corelat cu sprijinul pentru o mai bună infrastructură de biciclete.
 - **Euro-Charger:** o abordare similară ar putea fi adoptată în ceea ce privește instalarea de încărcătoare pentru mașinile electrice în cele mai mari orașe din PaE, ca o modalitate de a facilita tranziția către mașini mai ecologice. UE ar putea să susțină finanțarea instalării a 300 stații electrice de alimentare (de culoare albastră și galbenă) la Kiev și câte 100 la Chișinău și Tbilisi. Conectarea acestor stații la surse de energie solară ar fi un alt pas important înainte.
- **Țările PaE ar putea facilita dezvoltarea surselor de energie regenerabilă: Georgia are potențialul de a dezvolta și mai multe centrale hidrodinamice, în timp ce dezvoltarea în Ucraina și Moldova a producerii biogazului, energiei solare, energiei eoliene și hidrogenului, au un potențial considerabil.**
- **UE ar trebui să ofere pentru cele trei țări asociate PaE posibilitatea de participare la Strategia UE privind hidrogenul pentru Europa neutră din punct de vedere climatic și Alianța Europeană pentru Hidrogenul Curat.**
- Țările UE și țările PaE asociate ar trebui să dezvolte o abordare comună privind **mecanismul de ajustare a frontierelor cu carbon**, care va fi unul dintre elementele-cheie pentru Pactul Verde, pentru a evita impactul negativ asupra relațiilor comerciale dintre UE și țările din cadrul PaE.
- În același timp, unele țări din cadrul PaE (Ucraina) își propun să se limiteze consumul cărbunelui, dar nu au experiență și mecanisme pentru a **asigura o tranziție justă**. În acest sens, trecerea de la industria cărbunelui la energia regenerabilă necesită sprijinul UE.
- Una dintre prioritățile-cheie ar trebui să fie dublarea eforturilor de promovare a educației cu privire la nevoile schimbărilor ecologice și de schimbare a modelelor comportamentale ale societăților, astfel încât să existe o cerere de politici ecologice. Astfel, **UE ar trebui să se concentreze pe sprijinirea cooperării dintre guverne și societatea civilă, insistând asupra ecologizării programelor școlare.**
- Pentru a aborda slăbiciunea structurală a instituțiilor statului responsabile cu punerea în aplicare și supravegherea agendei verzi, livrabilele post-2020 ar trebui să fie orientate spre consolidarea instituțională, o mai bună punere în aplicare și monitorizarea legislației de mediu, inclusiv cu participarea efectivă a societății civile.

3. Instituții responsabile, reforma judiciară și statul de drept

Reformele din aceste domenii necesită condiționalități mai inteligente, adaptate și bine-țintite din partea unor actori externi precum UE.

- Anexele relevante la **Acordurile de Asociere ar trebui actualizate și detaliate cu prevederi în domeniul justiției, libertății și securității.**
- Noile Agende de Asociere discutate în prezent de UE cu Georgia și Moldova, precum și viitoarele actualizări ale Agendei de Asociere UE-Ucraina, ar trebui să fie o ocazie oportună pentru a **reflecta priorități comune pe termen scurt și mediu mai bine direcționate și adaptate, pentru a asigura buna guvernare, statul de drept și reformele democratice.**

Instituții responsabile

- Cele trei țări asociate din cadrul PaE continuă să se confrunte cu provocări ce țin de consolidarea instituțiilor democratice ale statului, afectate de interferențe politice. **UE, cu susținerea expertizei Consiliului European, trebuie să monitorizeze și să ghideze reformele autentice și măsurabile, pentru a crea instituții de stat independente și responsabile** (de exemplu oficiile

procuraturii, alte autorități de aplicare a legii și agenții anticorupție). În acest scop, UE trebuie să ofere seturi clare de criterii de referință și să furnizeze evaluări periodice ale punerii lor în aplicare.

- **Astfel de evaluări ar trebui să fie însoțite de un sprijin politic și financiar mai mare pentru țările care oferă rezultate pozitive și de condiționalitate economică sau politică pentru statele rămase în urmă (de exemplu, reprogramarea asistenței financiare pentru societatea civilă și alți actori).**
- De o importanță deosebită va fi, de asemenea, să se asigure rolul **consolidat al parlamentelor în calitate de instituții de supraveghere și control.**

Statul de drept

- UE a dezvoltat noi instrumente pentru a consolida mecanismele statului de drept în statele membre ale UE, cum ar fi **Tablourile de bord** cuprinzătoare privind justiția, precum și **Rapoartele privind statul de drept**, pentru a monitoriza performanțele statelor UE. Astfel, este oportun ca UE să lanseze **Tablouri de bord privind justiția** și pentru țările PaE, similare cu cele ale **Grupului de lucru al Comisiei Europene pentru eficiența justiției (CEPEJ) pentru Balcanii de Vest**, care vor măsura situația actuală din sectorul justiției și monitoriza stadiul reformelor.
- UE ar trebui să ajute țările asociate PaE în continuare pentru a efectua activități de **legal screening și auto-evaluare juridică preventivă**, pentru a identifica lacunele, a stabili noi intervenții politice ambițioase și a le lega de condiționalitatea inteligentă, adaptată și orientată a finanțării UE.
- **Este nevoie de o cooperare consolidată între agențiile de aplicare a legii ale UE și ale țărilor din cadrul PaE, în special în domeniul combaterii corupției la nivel înalt și recuperării activelor și bunurilor infracțiunilor financiare.** De asemenea, este necesară urmărirea activităților ilegale și hibride, finanțate prin intermediul criptomonedelor din regiunile separatiste din toate cele trei țări asociate PaE, prin intermediul cărora sunt dezvoltate operațiuni ilegale legate de alegeri sau dezinformare în țările UE și ale PaE.
- **Inițierea unui dialog instituțional între noul Parchet European (EPPO) și autoritățile de investigare a fraudelor din țările PaE, cu privire la cazurile de corupție la nivel înalt și legate de fraudarea fondurilor europene în această regiune.**
- **Utilizarea efectivă a prevederilor de cooperare antifraudă consacrate în Acordurile de Asociere cu Georgia, Moldova și Ucraina.** Crearea temeiului juridic pentru ca OLAF (Oficiul European de Luptă Antifraudă) să poată efectua controale și inspecții efective la fața locului cu privire la utilizarea fondurilor UE.
- UE ar putea lua în considerare, de asemenea, sprijinirea financiară și politică a înființării agențiilor anticorupție independente (similare NABU în Ucraina) și ar putea asigura cooperarea acestor agenții cu OLAF și cu alte agenții relevante ale UE.
- UE ar putea utiliza într-o mai mare măsură sancțiunile specifice pentru a viza corupția și **practicile de corupție**, prin interdicții de acordare a vizelor și înghețarea conturilor persoanelor considerate în mod rezonabil responsabile pentru încălcările grave ale drepturilor omului.
- Există o mare nevoie de un "OLAF" pentru țările PaE. UE trebuie să se implice în investigarea fraudelor sistemice care au loc Georgia, Moldova și Ucraina, dar care au ramificații și în unele state membre ale UE. Exemplele abundă, fiind vorba de fraude bancare, scheme de spălare a banilor legate de imobiliare etc. Acesta ar fi un instrument suplimentar de aprofundare a asocierii.
- UE ar putea ajuta țările PaE să continue eforturile de recuperare a activelor, nu în ultimul rând în țări precum Moldova sau Ucraina, unde foștii lideri de țară fugari au acumulat și au expatriat averi semnificative. Acest ajutor poate lua chiar și forma de angajare a unor firme de avocați internaționale și companii abilitate să urmărească astfel de eforturi.

4. Societăți reziliente, echitabile și favorabile incluziunii: Un PaE centrat pe oameni

- Societățile civile ale statelor PaE au demonstrat de nenumărate ori că au nevoie de schimbări majore în ceea ce privește modul în care sunt guvernate până acum. Evenimentele politice din ultimii ani din aproape fiecare stat PaE au fost o mărturie puternică în plus pentru mai multă democrație, mai mult pluralism politic, guverne responsabile și o luptă mai puternică împotriva corupției.
- Este esențială o finanțare susținută și un sprijin diplomatic puternic din partea UE pentru consolidarea acestor tendințe. Prin urmare, considerăm **că este important ca UE să intensifice finanțarea pentru ONG-uri și mass-media independentă și să continue să aplice condiționalități puternice tuturor guvernelor din regiune.** Acestea trebuie să se concentreze pe sprijinirea profesionalizării societății civile, consolidarea capacităților instituționale ale centrelor

de cercetare prin finanțare instituțională specifică și instrumente flexibile de sprijin financiar pentru organizații necomerciale locale (de exemplu re-grantarea). Sprijinul mass-media ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea gândirii critice în rândul publicului larg, pentru a evita orice formă de politizare a peisajului mass-media.

- UE ar trebui, de asemenea, să insiste asupra participării și implicării cetățenilor, creșterea transparenței și a responsabilității, ca principii-cheie ale guvernantei în cadrul PaE.
- Exodul de persoane calificate și problemele demografice trebuie abordate în mod serios în țările din cadrul PaE. Diaspora cu reședința în UE deține o componentă puternică a resurselor intelectuale și/sau umane, care afectează din ce în ce mai mult eforturile țărilor PaE de a asigura procesul de europenizare. UE ar trebui să încurajeze și să sprijine dialogurile structurate privind punerea în aplicare a sistemelor de migrație circulară și conectarea diasporei țărilor PaE din UE la agenda de bună guvernare.

5. Economii reziliente, durabile și integrate

- Este în interesul comun al celor trei state asociate din cadrul PaE și UE să promoveze în mod continuu comerțul prin reducerea barierele netarifare și prin promovarea integrării celor trei țări asociate ale PaE în Piața Unică a UE. **Liberalizarea completă a comerțului** ar trebui să fie obiectivul cu prioritate imediată pentru UE. **Eliminarea tuturor contingentelor tarifare** pentru principalele exporturi, cum ar fi pasta de roșii, sucul de mere și amidonul pentru Ucraina sau prunele, sucul de struguri și merele pentru Moldova. Pentru a elimina barierele netarifare pentru produsele agricole, ar trebui promovată, de asemenea, **recunoașterea echivalenței măsurilor sanitare și fitosanitare**.
- Integrarea deplină în piața unică a UE este următorul pas logic de aprofundare a integrării economice. **Stabilirea în comun de către UE și trei țări asociate PaE a unei Foi de Parcurs privind aderarea treptată și adaptată la cele patru libertăți ale UE în următorii 10 ani trebuie să fie o livrabilă cheie.**
- Încheierea **acordurilor privind evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale (ACAA)** cu Moldova, Ucraina (și alte țări dispuse), sub rezerva unei evaluări pozitive a cadrelor instituționale și de reglementare naționale de către UE.
- Punerea efectivă în aplicare a **anexei XXVII (privind energia) recent actualizată la Acordul de Asociere UE-Ucraina**, cu dispozițiile sale privind monitorizarea consolidată, oferă un model pentru alte sectoare.
- Cele trei țări asociate ar trebui invitate să adere la **Agencia Europeană pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare în Domeniul Energiei (ACER)**.
- Integrarea statelor asociate PaE în **Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport pentru energie electrică (ENTSO-E) și Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport pentru gaze (ENTSO-G)** va aduce beneficii reciproce semnificative. Mai presus de toate, aceasta se referă la un nivel sporit de concurență, la comercializarea transfrontalieră gratuită a energiei electrice și la fiabilitatea ridicată a sistemului energetic, precum și la diversificarea energetică. Este nevoie de îndrumare tehnică și asistență financiară pentru a sprijini integrarea treptată a Republicii Moldova și Ucrainei pe piața energetică a UE.
- În ceea ce privește securitatea energetică, Uniunea Energetică a UE ar trebui să includă cele trei țări asociate (care sunt, de asemenea, participante la Comunitatea Energetică). Una dintre principalele livrabile ar fi trecerea punctului de livrare a gazelor la frontiera ucraineano-rusă în noua generație de contracte pe termen lung ale companiilor UE cu Gazprom.
- **De asemenea, ar trebui promovată o liberalizare mai profundă a serviciilor:** liberalizarea telecomunicațiilor, a serviciilor de transport și a serviciilor poștale ar putea crește semnificativ relațiile comerciale și de afaceri.
- Așa cum e prevăzut în Acordul de Asociere UE-Ucraina, ar trebui negociat un acord special **privind serviciile de transport rutier**. Ar trebui să existe progrese vizibile în direcția liberalizării transportului între UE și țările asociate.
- Investițiile în infrastructura de interconectare ar trebui, de asemenea, să rămână o prioritate esențială. **Extinderea rețelelor centrale TEN-T** pentru cele trei țări asociate ar permite o mai mare mobilitate și oportunități sporite de transport pentru dezvoltarea relațiilor economice. Ajutorul UE pentru proiectele de dezvoltare a infrastructurii ar trebui să aibă în vedere nu numai împrumuturi, ci și sprijin nerambursabil, însoțit de o monitorizare adecvată a responsabilității.
- Includerea **căilor navigabile interioare** în rețeaua TEN-T joacă un rol special pentru Ucraina și posibila asistență necesară din partea UE pentru a o face funcțională și viabilă.

- Blocajele pentru intensificarea circulației bilaterale a persoanelor și mărfurilor la frontiera terestră UE-Ucraina și UE-Moldova ar trebui eliminate prin semnarea și punerea în aplicare a **acordurilor bilaterale privind controalele comune la frontieră între Ucraina și Moldova și statele membre învecinate ale UE**. Lansarea noilor puncte comune de trecere a frontierei este o livrabilă importantă
- O altă măsură discutată de mult timp este acceptarea statelor asociate PaE în cadrul **Sistemului Unic Plăți în Euro (SEPA)**, care ar putea aduce beneficii largi pentru persoanele care călătoresc și fac afaceri în PaE și în țările UE. Aceasta ar putea aborda, de asemenea, unele aspecte-cheie, cum ar fi spălarea banilor și transparența bancară. Extinderea SEPA către cele trei asociate PaE ar putea fi realizată printr-o evaluare inițială, urmată de planuri de acțiune precum în cazul VLAP. Planurile de acțiune ar trebui să includă condiționalități privind combaterea spălării banilor (armonizate cu condițiile impuse deja de FMI sau prevăzute în Moneyval al CoE), legate de asistența tehnică și de recompensele financiare pentru punerea în aplicare rapidă și eficientă a dispozițiilor lor.

6. Transformare digitală rezilientă

- **UE ar trebui să accelereze eliminarea taxelor de roaming între UE și țările PaE în baza acordurilor bilaterale.**
- Un pas important este încheierea de **acorduri privind recunoașterea reciprocă a serviciilor electronice**, ceea ce va facilita cooperarea comercială și economică prin permiterea serviciilor electronice transfrontaliere, recunoașterea semnăturii electronice și digitalizarea serviciilor.
- **Acordarea accesului de către UE pentru țările PaE în cadrul pieței interne a sectorului serviciilor de telecomunicații, după o evaluare pozitivă a armonizării legislației naționale cu acquis-ul UE.**
- **Mișcarea către o integrare continuă în interiorul pieței unice digitale a UE ar trebui să ofere țărilor PaE interesate posibilitatea de a adera la politicile, programele și inițiativele UE privind inovațiile digitale, de cercetare și TIC** – printre altele *Cloud-ul* European pentru Științe Deschise și întreprinderea comună europeană de calcul de înaltă performanță, Planul coordonat privind inteligența artificială și implementarea de rețele de telecomunicații 5G securizate.
- UE urmează să adopte un Act privind serviciile digitale care să actualizeze Directiva privind comerțul electronic, ce vizează consolidarea pieței unice a UE pentru serviciile digitale și să promoveze inovarea și competitivitatea mediului online european. În acest sens, **analizând integrarea treptată în piața unică digitală a UE, cele trei țări asociate PaE ar trebui să adopte acte naționale pentru a permite tuturor să participe la lumea digitală**, să limiteze cerințele de preluare la conținutul care este în mod clar ilegal, pentru a asigura transparența cu privire la modul în care funcționează platformele online, disponibilitatea, accesibilitatea și eficacitatea mecanismelor de recurs pentru deciziile nejustificate ale serviciilor digitale.
- Această integrare digitală ar trebui să se bazeze pe armonizarea legislației privind **protecția datelor** cu caracter personal (inclusiv GDPR, alte acquis-uri ale UE și convențiile relevante ale Consiliului Europei), cu sprijinul necesar al UE.
- Includerea celor trei țări asociate în **Indicele economiei și societății digitale (DESI) al UE** va contribui la măsurarea performanței lor digitale și la urmărirea evoluției competitivității digitale.

Non-Paper-ul este destinat pentru distribuire în atenția Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), Comisiei Europene (DG NEAR), Parlamentului European, statelor membre ale UE și ministerelor de externe ale Georgiei, Republicii Moldova și Ucrainei.

Procesul de elaborare a Non-Paper-ului a fost facilitat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), în cooperare cu centrele de cercetare partenere din UE, Georgia, Moldova și Ucraina, în urma unei [sesiuni de brainstorming online](#) privind "Parteneriatul Estic în următorul deceniu: către noi rezultate ambițioase, un accent pe Georgia, Moldova și Ucraina", desfășurată la 9 iulie 2020.

Non-Paper-ul a beneficiat de contribuții în cadrul sesiunilor de dialog de politici, sugestii și aprobări din partea următorilor cercetători și experți din UE, Georgia, Moldova și Ucraina:

Alexander Duleba, Asociația Slovacă de Politică Externă (SFPA), Bratislava

Adrian Lupușor, Expert-Grup, Chișinău

Angela Gramadă, Experți pentru Securitate și Afaceri Globale (ESGA), București

Cristina Gherasimov, Consiliul German pentru Relații Externe (DGAP), Berlin

Denis Cenusă, Cercetător la Institut für Politikwissenschaft, Universitatea Justus-Liebig, Gießen

Dmytro Shulga, Fundația Internațională Renaissance (IRF), Kiev

Erik Sportel, Centrul pentru Studii Europene de Securitate (CESS), Groningen

Florent Parmentier, CEVIPOF - Sciences Po, Paris

Hennadyi Maksak, Consiliul de Politică Externă "Ukrainian Prism", Kiev

Igor Ciurea și Victor Guzun, Laboratorul de Inițiative pentru Dezvoltare (LID Moldova), Chișinău

Ina Coseru, Centrul Național de Mediu, Chișinău

Irakli Porchkhidze, Institutul Georgian pentru Studii Strategice (GISS), Tbilisi

Ivane Chkhikvadze, Fundația Georgia pentru Societate Deschisă, Tbilisi

Iulian Groza și Mihai Mogîldea, Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), Chișinău

Jan Cigel și Tomáš Baranec, Strategic Analysis, Bratislava

James Nixey, Chatham House, Londra

Katrin Böttger, Funda Tekin and Dominic Maugeais, Institutul pentru Politici Europene (IEP), Berlin

Kerry Longhurst, Collegium Civitas, Varșovia

Kornely Kakachia și Renata Skardžiūtė-Kereselidze, Institutul Georgian de Politici (GIP), Tbilisi

Leo Litra, Centrul Noua Europă (NEC), Kiev

Nicu Popescu și Gustav Gressel, Consiliul European pentru Relații Externe (ECFR), Paris

Natalia Camburian, Fundația Soros-Moldova, Chișinău

Octavian Milewski, Institutul de Filosofie și Sociologie, Academia Poloneză de Științe, Varșovia

Paata Gaprindashvili, Georgia's Reforms Associates (GRASS), Tbilisi

Radu Magdin, Smartlink Communications, București

Stanislav Secrieru, Institutul UE pentru Studii de Securitate (EUISS), Paris

Stefan Meister, Heinrich Boell Foundation Tbilisi Office, Tbilisi

Steven Blockmans, Michael Emerson și Tinatin Akhvediani, Centrul de Studii a Politicelor Europene, Bruxelles

Tinatin Tertsvadze, Open Society European Policy Institute (OSEPI), Bruxelles

Victor Chirilă, Asociația pentru Politică Externă (APE), Chișinău

VioREL Cibotaru, Institutul European de Studii Politice din Moldova (IESPM), Chișinău

Vladislav Gribincea, Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), Chișinău

Vladislav Kulminski, Institutul pentru Inițiative Strategice (IPIS), Chișinău